

ומבארת הגמרא מדוע הוא אינו לומד בקל וחומר מרציחה:

אמר רב משרשיא: מאי טעמא דאבוה דאבא [רב], דפוטר? —

אמר קרא [במדבר לה] בהמשך לפסוק "או באיבה" שממנו למדנו דין מצמצם, "מות ימת המכה, רוצח הוא".

"הוא", מיעוטא הוא, ובא ללמד כי רק ברוצח הוא דחייב לן מצמצם. אבל בנוזקין — לא חייב לן מצמצם.

ועתה מביאה הגמרא שלש הלכות בענין מצמצם שאמר רבא:

א. **אמר רבא: כפתו לאדם, ומת ברעב — פטור**, כיון שאין הרעב, שהוא הדבר הממיתו, מצוי עתה בשעה שכפתו, אלא הוא יגיע לאחר מכן, ואין זה דומה למצמצם ראשו במים, שהמים ההורגים אותו מצויים כבר עתה.

ב. **ואמר רבא: כפתו בחמה, ומת, מחמת חום החמה**, או כפתו בצינה, ומת — חייב. כי בשעה שכפתו היה הדבר ההורג [חמה או צינה] במקום הכפיתה.

אבל אם כפתו שלא בחמה, אלא כפתו במקום אשר סוף חמה לבא בו, לכשתזרח החמה. או כפתו במקום אשר סוף צינה לבא — פטור. כיון שלא היה הדבר ההורג מצוי

במקום שכפתו בשעה שכפתו. (19)

ג. **ואמר רבא:** מי שהיה עומד לפני ארי ולא היה יכול להמלט ממנו, ובא אדם אחר וכפתו לפני ארי — פטור, לפי שלא היה יכול להמלט מן הארי גם אם לא היה כופהו. אבל אם כפתו לפני יתושין, שלולי כפיתו היה יכול להמלט מהם, ועקצוהו היתושים, ומת, חייב.

רב אשי אמר: אפילו כפתו לפני יתושין, נמי פטור. כי הני יתושים הראשונים המועטים שהיו במקום בשעה שכפתו, אזלי, הלכו להם לדרך, והיינו שאין היתושים המועטים שהיו בשעת הכפיתה הורגים אותו בעקיצתם, והני, אותם היתושים המרובים שהרגוהו, אתו, באו לאחר מכן, בזה אחר זה, ועקצוהו, ומחמת עקיצתם הוא מת. נמצא, שלא היה הדבר ההורג במקום בשעה שכפתו, ולכן הוא פטור.

איתמר, כפה עליו גיגית, ונחנק מתחתיה מחמת הבל האויר המסריח.

וכן אם היה אדם ישן בבית, בזמן שיש צינה בחוץ, ובא אדם אחר ופרע עליו מעזיבה, שפתח את תקרת הבית, וחדרה דרכו צינה, ומת הישן הזה מחמת הצינה שחדרה לבית —

נחלקו בדינו רבא ורבי זירא.

19. ולכן נחשב דבר זה לגרמא, ודינו מסור לשמים. רש"י. והתוס' כתבו שלא ריבתה התורה מצמצם אלא במקום שכבר התחיל ההיזק בשעה שמצמצם.

18. וגם אם היה נרצח רעב בשעה שכפתו, אין זה הרעב שהורגו, אלא הרעב שעתיד להתחדש אחר כך ביתר חוזק הוא ההורגו, ואין זה דומה לכפתו בחמה, שחום החמה ההורגו מצוי כבר בשעה שכופתו. תוס'